

gehandhaafd, die ik onjuist acht, maar die ik daarom nog niet bestreden heb? De Douma wil nu een wig drijven tusschen degenen, die ook onder goedkeurings-teekenen van „Friesch Kerkblad“ beschuldigd zijn. Ik houd niet van die methode; evenmin als ik er van houd, dat men een wig drijft tusschen opines van Prof. Waterink enerzijds en Prof. Vollenhoven anderzijds, of tusschen nieuwe terminologieën van Prof. Hepp aan den eenen en van Prof. Vollenhoven aan den anderen kant, of tusschen leerlingen van Prof. Hepp (met hun catechisatie-dictaten) enerzijds en een „leerling“ van Prof. Vollenhoven (over wien De Douma hierboven spreekt) aan den anderen kant. Ik heb er geen enkele behoefte aan het „krijgsplan“ van „De Heraut“ te ondersteunen door verzoeken van De Douma in te willigen. Het spel van het drijven van een wig tusschen wie men buiten schot stellen wil en wie men aanvallen wil, heeft mij allang tegen de borst gestuit.

Tenslotte schrijft De Douma:

En verder mag als winst worden geboekt, dat hij opnieuw uitsprak, zijn hart aan de Commissie verpand te hebben. De kerken mogen er dus zeker van zijn, dat mede door zijn arbeid, de Commissie tijdig met haar rapport gereed zal zijn. En dan zullen we ook het nu nog niet gegeven oordeel van Prof. Schilder mogen hooren.

Is hier de geachte schrijver niet wat onvoorzichtig geweest? Hij maakt den indruk, dat hij menschen gesproken heeft, tegenover wie uit de commissie geklapt is. De Douma zij gerust: wanneer het noodig is, zal ik het gereformeerde volk wel precies inlichten. Dan is het niet meer noodig, in bedekte termen te spreken.

De Douma's polemiek begint de gebreken van die van „De Heraut“ te vertoonen. K. S.

CORRESPONDENTIE

Naar aanleiding van onze aanvraag om de Jrg. 1-14 van ons blad ten behoeve van een onzer abonnees (inmiddels meldde zich nog enkele gegadigden aan), ontvingen wij van verschillende zijden aanbiedingen, welke aanbiedingen wij aan reflectanten hebben doorgegeven, met het verzoek, zich gemakshalve rechtstreeks met de opgegeven adressen in verbinding te stellen.

DE UITGEVERS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drietal te:

Broek onder Akkerwoude: Cand. B. Boelens te Groningen. Cand. G. Spijker, hulppred. te Moerdijk en Cand. B. W. v. d. Veen te Groningen.

Aangenomen naar:

Viafiet: Cand. J. P. Rozendal te Winschoten.

Bedankt voor:

Oldebroek: F. E. Hoekstra te Zwartebroek.

Afscheid van:

Kockengen: Ds G. Ploos van Amstel. Tekst: 2 Thess. 3:16.

Preparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard: door de Classis Almelo de heer R. Bakker, Perikweg 5, te Enschede; en door de Classis Leeuwarden de heer W. Okkema, Leeuwarderstr. 25, te Huizinga (Fr.). Beiden willen de kerken direct dienen en een beroep in overweging nemen.

Ds A. L. Ruys.

Ds A. L. Ruys, em-pred. te Zeist, heeft aangenomen de Geref. Kerk van Olst hulpdienst te verleenen.

Verbond en verkiezing.

Naar wij vernemen zal de heer A. Janse volgende stellingen verdedigen in een lezing voor het Kamper Studenten-corp:

1. In den heiligen doop beteekent en verzegelt God Zelf door het ambt, hier, nu, in den tijd, meenens, de heiligheden des Verbonds aan „dit kind“.

Dat gaat niet buiten de Verkiezing — en verwerping — om, want deze worden in den tijd in het Verbond „verwerkelijkt“. (Zie Doopsformulier.)

2. De verantwoordelijkheid van alle gedoopten tegenover hun Vader en hun Zaligmaker en den Heiligen Geest kan nimmer te scherp worden gesteld. Er is ook onder het Nieuwe Testament Verbondsbreuk.

De leer der Verkiezing — en verwerping — staat niet tegenover deze aanvaarding en verantwoordelijkheid, maar zij is er de ernstige achtergrond van. (Zie o.a. Hebr. 10:28-31 en Joh. 17:11, 12.)

3. Wanneer er in ons denken een zekere spanning is tusschen onze opvatting van menselijke verantwoordelijkheid en Goddelijk Raadsbesluit — wanneer wij meenen dat deze niet te „rijmen“ zijn en dat wij hier een „antinomie“ zullen moeten aanvaarden — dan moet nader onderzocht worden of een door God verantwoordelijk gestelde schepselen wil logisch in strijd zou zijn met onze volle verantwoordelijkheid (en deze met het Goddelijk Raadsbesluit). Zie Rom. 9.

4. Moelijkheden ontstaan vaak, doordat men voor schepselenwil-onder-den-Raad-Gods leest:

gedetermineerde (gedenatureerde) wil. De lijdelijke mensch acht zich praktisch niet verantwoordelijk, omdat hij nu eenmaal geen „vrije wil“, maar een „gedetermineerde wil“ meent te hebben.

De Remonstrant acht de Verbondskinderen wel verantwoordelijk, omdat zij een „vrijen wil“ zouden hebben.

Beiden achten een soevereine wilskern noodig om volle verantwoordelijkheid te kunnen aanvaarden. (Zie Dordtsche Leerregels. Verwerping der dwalingen I en II.)

5. In de Dordtsche Leerregels wordt de „zoogenaamde vrije wil“ der Remonstranten ontkend. Er is geen schepselenwil, die sovereen kan willen. 't Verbond is geen aanbod aan zulk een „vrije wil“ — en de Verkiezing is geen voorwaarde bij zulk een aanbod.

Wel kennen de D. L. een „dooide wil“, die niet wil, wat God gebiedt en die in Adam schuldig dood is en die door God verantwoordelijk wordt gesteld. Deze wil is zóó slecht,

dat hij 't goede niet kan willen. Alle „vleesch“ breekt het Verbond. (Geschiedenis van Israël en kerkgeschiedenis.)

Ook is er in de D. L. sprake van den levendigen aakten wil, die, door God bewogen, nu ook metterdaad zelf wil en de verantwoordelijkheid des Verbonds op zich neemt, voor zoover deze door den doop in Christus op hem rust als op verantwoordelijk gesteld nieuw schepsel. (D. L. III en IV, art. 8, 9 en 11 en 12, 16, 17.)

6. Het leven uit de Verkiezing en in de zekerheid der verkiezing, houdende het Verbond, is een praktische erkenning van de Souvereiniteit Gods ook over onze meest verantwoordelijke positie. Dat geeft rust en 't brengt meteen de hoogste spanningen der verantwoordelijkheid als nieuw schepsel. En 't werpt in de diepste nood, als het Verbond tijdelijk wordt verlaten.

Gods beloften en bedreigingen (zegen en vloek des Verbonds) zijn middelen, waardoor Hij de uitverkorenen doet volharden. (Hoofdstuk V Dordtsche Leerregels.)

Reünities-Organisatie van N.D.D.D.

Dezer dagen verscheen No. 21 der Mededeelingen van de Reünities-Organisatie N.D.D.D., het studentencorps van de Vrije Universiteit.

De organisatie mag zich in een verblijdende groei verheugen. Ze telt thans 438 leden tegen het vorige jaar 389. Door een 18-tal studiekringen wordt in alle provincies van het land vergaderd en gewerkt. In totaal werden 28 vergaderingen gehouden, waarin referaten over zeer uiteenlopende onderwerpen werden geleverd. De band aan de Universiteit en het onderling contact wordt op deze wijze in sterke mate bevorderd. Het spreekt wel vanzelf, dat niet in elken kring de activiteit beantwoordt aan redelijke eischen. Er waren ook kringen die ditmaal niet één keer bijeen kwamen.

In de Paaschweek 1939 zal weer een landdag worden gehouden, waarop Ds S. J. Popma van Amersfoort zal refereren over „Hedendaagsche vragen over de Algemeene genade“. Een schets van dit onderwerp is in de „Mededeelingen“ te vinden. Eind Januari of begin Februari zal het referaat verschijnen. Het kan dan vóór het op den landdag voorwerp van algemeene bespreking wordt, in de kringen behandeld zijn.

Geen beter keus voor voorlezen op
ouderavonden of in den huiselijken
kring, dan uit:

TOEN WIJ NOG IN TENTEN WOONDEN

HERINNERINGEN UIT
DE DAGEN VAN DEN
SCHOOLSTRIJD

van de Heeren

G. VAN BLEEK, S. V. D. KOOL,
S. STERNBERG,
F. KALSBECK, J. V. D. BERG A.Z.
J. P. HEBLIJ, G. VAN ZEGGE-
LAAR, T. V. D. KOOIJ DZ.

Ingeleid en gebundeld door
H. J. VAN WIJLEN

320 blz. - Prijs in linnen band f 2.—

Wij hebben den prijs van dit
alom geprezen boek opzettelijk
zoo laag gesteld, opdat niemand
ons ooit zou kunnen verwijten:
ik heb het niet willen koopen
omdat het te duur is. Want wij be-
grepen, 't mocht in geen school-
en onderwijzers-bibliotheek ont-
breken.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel
en de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COUTRE - GIES

KLEDINGMAGAZIJNEN

Gebr. Zwartsenberg
N.V.
STADSKANAAL

WONING-INRICHTING

WEET U

dat er een „Ver. van Or-
ganisten bij de Geref. Ker-
ken“ bestaat, die o.a. ook
onze Kerken van advies
dient bij orgelbouw, -re-
stauratie of het benoemen
van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst“,
het maandblad, door deze
vereniging uitgegeven, be-
vattende verschillende leer-
zame artikelen betreffende
kerkzang, orgelspel enz.,
bovendien van tijd tot tijd
voorzien van een muziek-
bijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen
lezen? Het wordt U gratis
toegezonden indien U do-
nateur (min. f 2.50 p. j.) of
begunatiger (min. f 1.50 p. j.)
van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proef-
nummers bij den len Se-
cretaris: R. HUIZENGA,
Bilderdijklaan 79, Rijswijk
(Z.-H.).

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“.

Beroepen te:

Bussum (vac. G. W. v. Deth): E. C. B. Kok, Oosterend (Texel).

Bedankt voor:

Amsterdam-Zuid: J. H. Sillevius Smitt te Semarang (N.O.I.).

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Echteld: L. Lagerwey te 't Waal.

Hei- en Boeicop: J. W. v. d. Linden te Kootwijk.

Noordwijk (Gron.): Cand. G. Schepers te Exlo (Dr.).

Waardenburg: H. W. Lovink te Sexbierum.

Wijk bij Heusden: J. Slok te Langerak.

Aangenomen naar:

Austerlitz: Cand. F. M. Kooyman te Den Helder.

's-Heer Hendrikskinderen (toez.): Cand. J. Zandee te Leiden.

Meeuwen (N.-Br.): E. L. W. M. Hoenft van Velsen te Ter

Aar (Z.-H.).

Oostzaan (toez.): Joh. P. van Mullem te Akersloot.

Bedankt voor:

Arnhem: J. W. van der Linden te Kootwijk.

Coevorden (2e pred. pl.): J. Uitenhuis te Beets.

Suawoude en Tietjerk: J. W. v. d. Linden te Kootwijk.

Wageningen: P. van der Kraan te Sliedrecht.

Intrede te:

Ierseke: M. Bons. Tekst: 2 Cor. 8:9.

Lemele en Archem: Cand. H. Berkhof. Tekst: Openb. 2:7a.

Meerkerk: G. Lans. Tekst: 1 Cor. 2:2.

Meppel: H. W. Waardenburg. Tekst: Jes. 52:7.

Rijswijk (Gld.): Cand. A. S. Bijlsma. Tekst: Jes. 40:6-8.

Afscheid van:

Leens: G. A. v. d. Molen. Tekst: 1 Cor. 13:13.

Voorthuizen: Ds F. van Asch.

Waspik: G. Lans Jr. Tekst: 1 Kron. 28:9a.

Dr. J. TH. DE VISSER:

KERK EN STAAT

Opnieuw in prijs
VERLAAGD

Populair - Wetenschappelijk
Handboek voor het Kerkelijk
en Staatskundig Leven

MET DEN DAG

neemt de belangstelling in het vraagstuk „Kerk en Staat“ toe, nu wij zien wat er in Duitsland onder Hitler plaats grijpt. De voorraad van ons Prachtwerk slinkt thans snel. De vele honderden bestellers waren verrukt. Wacht niet langer. De prijs is nu onbegrijpelijk laag.

DE PRIJS

van de 3 groote octavo deelen van 1850 pagina's was f 22.50, en in 3 prachtbanden f 27.50. En nu? Het is haast niet te gelooven, maar heel het monumentale werk, gaat thans in Uitverkoop weg: **COMPLEET DE 3 GROOTE ZWARE DEELLEN VOOR f 6.45, EN GEBONDEN IN 3 RIJKE PRACHTBANDEN VOOR f 7.95.**

IN WONDERSCHOONEN STIJL

doorwandelt de Staatsman-Predikant in DEEL I geheel de Wereldgeschiedenis. Eerst de verdrukking en ontwikkeling van het Christendom onder de Romeinse Keizers. Verder de kentering onder de Christenkeizers, de vernedering onder Byzantisme en Islam. Dan de tijd der Merovingers en Karolingers, het befaamde conflict tusschen Paus en Keizer en de onderminning der Pauselijke macht. Helder en schoon teekent de Kerkhistoricus den fel bewogen tijd der Reformatie, met haar groote figuren, Luther, Zwingli, Calvijn, enz. Feitelijk is heel dit Eerste Deel een complete Geschiedenis van de Christelijke Kerk over heel de Wereld. En zóó beschreven, dat die historie leeft en schittert voor uw oogen. Dr. Gunning jubelde in „Paiel“ bij de verschijning van dit werk. En heel de Pers oordeelde: „Zóó geschiedenis te lezen is een waar genot“.

DEEL II

behandelt Nederland voor en tijdens de Republiek. Welk een rijke breede inhoud. Eerst de Middeleeuwen. Dan de onderdrukking der gewetens- en geloofsvrijheid onder Philips II — de daarop gevolgde opstand. Schitterend wordt weergegeven, Calvijn's leer omtrent het koningschap. Verder over het recht van opstand tegen den Koning. De afzwering van den Spaanschen Koning. Strijdschriften over het gezag der Overheid in Kerkelijke zaken. De houding der Overheid tegenover Lutherschen, Doopsgezinden, Joden, Roomschen. Overheidsbemoeiing inzake: Bid- en Dankdagen, Zondagsrust, Spel, Drukpers, enz. enz. We stipten maar een enkel punt aan, want de inhoud is rijk en uitgebreid. Maar een der kernen van dit deel is wel dit, (en nu citeeren wij Dr. de Visser zelf): „Maar op één punt heeft de Kerk moedig stand gehouden. Dat was ten aanzien van hare Geloofsbelijdenis. Toen de Overheid het waagde deze aan te randen, de erfenis der Vaders, hebben de Gereformeerden het hoofd niet willen buigen, maar lijdten en vervolging verdragen, met de schoone voldoening, dat de zuiverheid der leer gehandhaafd bleef“. **De Knap** schreef in „Oude Paden“ dan ook terecht: „Langs de lijnen der Historie meesterlijk en tegelijk bevattelijk geschetst“.

DEEL III

NEDERLAND VAN 1796 TOT OP HEDEN. Dit is het grootste en belangrijkste deel, tellende ruim 800 Octavo pagina's. De kroon op het werk! De laatste 130 jaren. Onze eigen tijd. Dr. de Visser in volle kracht, wijl de toen 70-jarige zelf een stuk der Historie meemaakte als Predikant en als Minister der Kroon. Alle archieven vlak bij de hand! Een geweldige massa kennis ligt hier opgestapeld. Van wetenschappelijke waarde is de vondst, die de schrijver deed: hij vond in de archieven een stuk, dat jaren en jaren zoek was, (Colenbrander had er tevergeefs naar gespeurd) namelijk het beruchte rapport, dat tijdens Napoleon's overheersching (1812) van hier naar Minister Bigot te Parijs was gezonden. In dat stuk wordt o.a. geadviseerd om de Nieuwe Kerk te Amsterdam en de Domkerk te Utrecht, in handen der Roomschen te spelen. En meer interessante bijzonderheden, o.a. de juiste gegevens ter beoordeeling van de organisatie van 1816 door Willem I aan de Herv. Kerk bezorgd. Breed en duidelijk wordt de verhouding tusschen Beheer en Bestuur uiteengezet. Schitterend zijn getekend in de lijst van hun tijd groote figuren als Thorbecke en Groen van Prinsterer, in afzonderlijke Hoofdstukken. Scheiding en Doleantie, die beide conflicten met de Overheid in het leven riepen. Verder actuele dingen als: de Overheid en Godloochening (Dageraadskwestie), Godslastering, Vloekverboden, Zondagsvraagstuk, enz. enz. Dit boek is een goudmijn van kennis. Te veel om ook maar kort te noemen. Een standaardwerk van blijvende waarde!

DE NIEUWE GROOTE

prijsverlaging zal zoozeer opvallen, dat de aanvraag groot zal zijn, van f 22.50 in zware omslagen voor f 6.45 en van f 27.50 in 3 prachtbanden voor f 7.95. Zend spoedig uw postwissel of stort op ons Giro-no. 31769 en meldt er bij: „Kerk en Staat“. Aan bekende adressen betaling na ontvangst. Om den aankoop voor ieder bereikbaar te doen zijn ook in drie betalingstermijnen: de eerste na ontvangst — de tweede een maand later — de derde weer een maand later. Dus 3 x f 2.15 of 3 x f 2.65.

Uitgeverij BOEIJENGA - Kleinzand 89 - SNEEK

Medew.
Rott.
Dams.
Ds.
Kool.
Schir.
Rott.
Kamp.
Hilv.
Cape.

Alle s.
Prof.

INHOUD:
nen en de
des Heer
wraak, I
nieuwe k
Rectificat
Groote C
parkeer
H. H. B
meerdere
Een nieu
Perscho
nienwa.

De Jood

Het Jo
zijn. Rees
ervoor g
probleem
En allen
Oude Tes
deelden i
vraagstuk
Om en
het Joods
wel het
lijksche t
riële, m
aan Jeruz
Palestina
bus kan
terecht v
het Rom
wordt. E
zijn Jode
De ver
volk ma
des Heer
dan het
slechts e
schappij I
de belang
algemeen
ergerden
Het eigen
de Jood
schreden.

In het
sinds die
het in on
kregen. M
sche geld,
rassenthe
deze beid
in de da
geld geno
bestond z
rassen.

Toch be
antiek
in die dag
in den h
kapitaal
sche kolon
een zeker
neer de F
volk noen
Merkwa
het Jode
onze dage
valt met l
Naast h
een derde
een werel